

Český jazyk – pro šestiletá gymnázia

MLUVNICE

- Obecné poučení o jazyce
  - o funkce řeči
  - o rozlišení prostředků mluveného a psaného projevu
  - o útvary českého jazyka
- Zvuková stránka jazyka
  - o slabikotvorné r/l
  - o výslovnost zdvojených souhlásek
  - o výslovnost stejných samohlásek na rozhraní částí, z nichž je utvořeno slovo
  - o výslovnost skupin ts, ds, tš, dš
  - o hlásky a písmena, zvukový přepis
- Tvoření slov a jejich význam
  - o slova nadřazená a podřazená a souřadná
  - o slova spisovná a nespisovná
  - o slova příbuzná
  - o synonyma, antonyma, homonyma
  - o části slova
    - kořen
    - předpony a přípony
    - koncovky
  - o změny hlásek při tvoření slov
  - o zdobněliny a slova citově zabarvená
  - o způsoby tvoření slov
    - odvozování podstatných a přídavných jmen předponou a příponou
    - změny ve slovotvorném základu při odvozování
    - skládání
- Pravopis
  - o shoda přísudku s několikanásobným podmětem
  - o psaní ů/ú/u
  - o pravopisně problematické jevy při skloňování podstatných jmen
  - o pravopisně problematické jevy související se spodobou znělosti
  - o skupiny písmen bě - bje/pě - pje/vě – vje /mě - mně
  - o psaní velkých písmen v základních jevech
  - o vyjmenovaná slova a slova s nimi příbuzná
  - o předpony a předložky, zejména předložky s(e)/z(e) a předpony s-(e)/z-(e)/vz-(e)
- Tvarosloví
  - o Skloňování, zejména zájmen
  - o slovní druhy (zejména předložky, spojky, částice a citoslovce)
  - o rozkazovací a podmiňovací způsob
  - o slovesný rod činný a trpný
  - o slovesný vid, vidové dvojice
- Skladba
  - o slovosled a jeho vliv na význam věty
  - o souvětí
  - o věty hlavní a vedlejší a jejich druhy
  - o základní skladební dvojice
  - o základní větné členy - holé, rozvité, několikanásobné
  - o vyjádření podmětu různými slovními druhy
  - o přímá a nepřímá řeč, uvozovací věty a používání znamének
  - o druhy vět podle postoje mluvčího
  - o zjišťovací a doplňovací otázky

SLOH A KOMUNIKACE

- Funkční styly a slohové útvary
  - o členění textu do odstavců
  - o vypravování, popis, dopis, charakteristika, životopis
  - o jednoduché tiskopisy
  - o sms zprávy a e-mailová komunikace
- Vhodnost, přesnost a výstižnost vyjádření
  - o výběr vhodných jazykových prostředků
  - o slova spisovná a nespisovná
  - o vhodnost užití přídavných jmen
- Slovní zásoba
  - o význam slov
  - o jednoznačnost a mnohoznačnost
  - o odborné názvy
- Práce s textem
  - o porozumění textu
  - o rozlišování podstatného a méně podstatného
  - o rozlišování tvrzení a mínění
  - o klíčová slova, osnova, nadpis
- Komunikace
  - o oslovení, pozdrav, dotaz, uvítání, omluva, poděkování, prosba a další kontaktní fráze
  - o prokázání osvojení této klíčové kompetence v práci s textem v podobě rozhovorů
- Práce s odbornou literaturou
  - o práce s encyklopediemi a internetem jako zdrojem informací
  - o rejstřík a obsah
  - o Slovník spisovné češtiny, Pravidla českého pravopisu – základní orientace v nich
  - o knihovna – základní orientace
- Všeobecný kulturní rozhled
  - o divadlo, knihovny, výstavy, film, internet – podrobnější pojmy a prostředky

LITERATURA A ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST

- Literární druhy a žánry
  - o epika, lyrika, drama a odpovídající literární formy
  - o pověst, pohádka, bajka, hádanka
  - o charakteristika postav a prostředí
  - o následnost dějů
- Jednoduchá interpretace a pochopení textu
  - o orientace v textu a porozumění sdělení
  - o rozlišení mluvy postav a mluvy vypravěče
  - o schopnost získat či doložit informace na základě textu
- Umělecké prostředky
  - o slovní hříčky
  - o rčení, přísloví
  - o přirovnání, personifikace
  - o rým a rytmus
  - o próza a poezie (verš)